

Tatiana Konderak

Rozwijanie procesu poznania i działania dziecka z wykorzystaniem piosenki na zajęciach z języka obcego

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 2,
115-118

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tatiana Konderak
Szkoła Języków Obcych „TINA” Kraków

Rozwijanie procesu poznania i działania dziecka z wykorzystaniem piosenki na zajęciach z języka obcego

Naturalną potrzebą oraz warunkiem rozwoju dziecka jest jego aktywność, a stwarzając mu sprzyjające warunki do poszerzenia wiedzy o świecie, pobudzamy jego myślenie, które rozwija się w działaniu. Małe dziecko najwięcej się uczy poprzez własną pracę, samodzielne, nieprzymusowe działanie. Zdaniem M. Grochowalskiej dziecko wykorzystuje trzy sposoby gromadzenia informacji w zdobywaniu wiedzy i kształtowaniu umiejętności:

1. Uczenie się w trakcie własnych doświadczeń;
2. Uczenie się poprzez uzyskiwanie informacji od innych;
3. Uczenie się drogą refleksji¹.

Dzieci uwiłbiają się uczyć i poznawać świat, zaspokajając w ten sposób potrzebę działania, ekspresji i samorealizacji. Wyzwolona twórczość dziecka angażuje wszystkie funkcje motoryczne, zmysłowe i uczuciowe, dając małemu uczniowi satysfakcję i zadowolenie².

Wiele można uczynić podczas nawet krótkich, 30-minutowych zajęć dydaktycznych pod warunkiem, że nauczyciel sam jest i chce być twórczy i kreatywny. Zajęcia z języka obcego jest doskonałą okazją, by rozwi-

¹ M. Grochowalska, *Nauczyciel małego dziecka w przestrzeniach edukacyjnych*, [w:] *Edukacja przedszkolna w Polsce i na świecie*, red. T. Parczewska, B. Bilewicz-Kuźnia, Lublin 2013, s.108–109.

² T. Kłosińska, *Droga do twórczości*, Kraków 2000, s.19.

jać u młodszych uczniów zarówno złożone procesy poznawcze takie jak: język, mowa czy myślenie, jak i te elementarne, do których możemy zaliczyć percepcję, pamięć, uwagę czy uczenie się, gdyż okres przedszkolny to czas, w którym dziecko jest otwarte na nowe doświadczenia i czuje nieodpartą potrzebę poznawania i działania.

Twórczość tkwi w każdym z nas, a aktywność twórcza może przejawiać się we wszystkich dziedzinach życia, bez względu na wiek i uzdolnienia, gdyż jest jednym ze składników kształtujących naszą osobowość od najwcześniejszych lat. Rozwój mózgu najbardziej stymuluje kreatywne zajmowanie się wszelkimi rodzajami sztuki³, a działanie, aktywność poznawcza i ekspresja są nie tylko naturalną potrzebą dziecka, ale dostarczają mu również wielu przeżyć.

Zajęcia z języka obcego w przedszkolu są ku temu doskonałą okazją, bo przecież wszystkie dzieci mają twórcze podejście do życia. Nauczyciel jest tutaj osobą inspirującą i organizującą warunki materialne i emocjonalne dla rozwoju twórczej aktywności dziecka poprzez stosowanie na zajęciach gier i zabaw językowych z wykorzystaniem ruchu, muzyki, różnych form plastycznych, literatury dziecięcej, elementów dramy i gier teatralnych, które pozwalają dziecku współuczestniczyć w odkrywaniu świata.

Podstawą nauczania języków obcych dzieci w wieku przedszkolnym są piosenki, rymowanki, wyliczniki i wierszyki, spełniające wiele ważnych funkcji dydaktycznych⁴. Można do nich wykorzystać ćwiczenia, które łączą ruch z muzyką i rytmem. Do takich form ruchu i ekspresji należą m.in.: ilustrowanie poszczególnych fraz gestem, czyli rodzaj opowieści ruchowej, pantomima (powiedz, co pokazuję; pokaż, co mówię), improwizacja ruchowa, czy też inscenizacja treści utworu.

Muzyka jest tą dziedziną sztuki, która chyba najbardziej przemawia do wyobraźni dzieci i fascynuje je, będąc źródłem pogody ducha. Skutecznie pobudza radość, optymizm i stymuluje kreatywność najmłodszych⁵. Piosenka poprzez tekst przemawia bezpośrednio do świata uczuć i wyobraźni dziecka, a prostota melodii i rytmu sprawia, iż jest najłatwiejszą i najbardziej dla dziecka dostępną formą muzyczną. Ponadto powiązanie melodii z tekstem sprawia, iż jest ona łatwiejsza w odbiorze nawet dla najmłodszych uczniów, gdyż wszystko, co zrytmizowane, ułatwia dzieciom naukę i zapamiętywanie nowych treści. Nawet prosta melodia potrafi wykreować magiczną atmosferę, przyciągając i skupiając uwagę dziecka⁶. Praca z odpowiednio dobraną do wieku i zainteresowań dziecka piosenką obco-

³ M. Żylińska, *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń 2013, s. 23.

⁴ J. Iluk, *Jak uczyć małe dzieci języków obcych?*, Częstochowa 2006, s. 106–108.

⁵ B. Podolska, *Muzyka w przedszkolu*, Kraków 2008, s. 11.

⁶ C. Selby, *Jak pomóc dziecku nauczyć się angielskiego*, Warszawa 2011, s. 22.

języczną nie tylko rozwija sprawności językowe, ale również pobudza i stymuluje procesy emocjonalne, społeczne, psychiczne, czy też fizyczne. Dzieci chętnie się uczą różnych piosenek na pamięć i nie mają oporów w ich częstym śpiewaniu, łącząc je z innym działaniem⁷. Z piosenką w języku obcym poznaną w przedszkolu można bowiem zrobić wszystko:

- można ją zaśpiewać: samemu, z kolegą, czy koleżanką lub w grupie, cicho jak myszka lub głośno, jak na występie przed publicznością;
- można ją wykorzystać jako wyliczankę do różnych zabaw dziecięcych w przedszkolu, w domu lub na podwórku;
- można ją opowiedzieć jak historyjkę lub wyrecytować jak wiersz;
- można ją pokazać, wymyślając gesty do poszczególnych fraz, a nawet słów utworu;
- można ją przedstawić, wykorzystując ilustracje do piosenki wykonane przez dzieci;
- można ją odegrać jak sztukę teatralną, posługując się rekwizytami przygotowanymi przez dzieci na zajęciach językowych;
- można nią zagrać w wiele językowych gier ruchowych, jak chociażby uwielbiane przez dzieci Śledztwo, zabawa w Fanty, Ciuciubabka, Simon says (Jacques a dit) etc., czy w niezliczoną ilość ruchowych zabaw językowych z piłeczką;
- można wykorzystując ilustracje w formie małych kart do poszczególnych fraz piosenki, pobawić się nią w takie gry i zabawy językowe jak: Ciepło-Zimno, Wyścigi, Co zniknęło, Daj mi proszę, Biegnij do..., Magiczny woreczek, Rysunek parzy, Memo, Bingo, Lotto etc.;
- można ułożyć z niej zupełnie nowy utwór, układając poszczególne rysunki w innej kolejności; im śmieszniejsze rzeczy wychodzą, tym ciekawiej i tym większa chęć dzieci do eksperymentowania i do zabawy słowami i zwrotami w języku obcym;
- można ją dotknąć, powąchać i skosztować, gdy opowiada o rzeczach jadalnych, a nauczyciel przyniósł te rzeczy na zajęcia;
- można się nią pochwalić, i nawet być lepszym od starszego brata, który nie zna francuskiego.

Jak widać, możliwości wykorzystania piosenki na zajęciach językowych są ograniczone tylko pomysłowością i kreatywnością nauczyciela i dzieci, a z muzyką możemy połączyć elementy innych sztuk, takich jak: taniec, pantomima, rysunek, czy literatura. Najważniejsze, by dobrze się bawić, gdyż zabawa jest uniwersalną cechą dzieciństwa⁸.

⁷ T. Siek-Piskozub, A. Wach, *Muzyka i słowa. Rola piosenki w procesie przyswajania języka obcego*, Poznań 2006.

⁸ D. Krzywoń, *Ludoterapia – „baw i ucz” w procesie wczesnego wspomagania rozwoju zdolności dziecka*, [w:] *Dziecko – uczeń a wczesna edukacja*, red. Adamek I., Zbróg Z., Kraków 2011, s. 225.

Jako nauczyciel języka francuskiego często wykorzystuję na zajęciach teledyski do nauczanych piosenek, wyliczanek i rymowanek, dostępne w serwisie internetowym YouTube. Na pierwszych zajęciach z nową piosenką dzieci mogą się zapoznać nie tylko z melodią i rytmem nowego utworu, ale również obejrzeć jego treść przedstawioną w tym krótkim utworze. Gdy już piosenkę znamy, oglądamy i śpiewamy ją razem, indywidualnie lub w parach, a następnie odgrywamy scenki, czerpiąc pomysły z obejrzanego teledysku.

Najważniejszą jednak rolę w inspirowaniu dziecięcego działania i twórczości na zajęciach językowych (i nie tylko) ma dorosły, czyli nauczyciel. To do niego należy wytworzenie odpowiedniego klimatu potrzebnego do odbierania i wyrażania przeżyć, również tych artystycznych, poczucie bezpieczeństwa, wolności wypowiedzi bez krytycznych uwag, atmosfery życzliwości, ufności i serdeczności. Innymi słowy, dobra atmosfera w grupie, szacunek i aprobata, pobudzają do twórczości i sprzyjają uruchamianiu i kształceniu postawy twórczej naszych uczniów. Stosowanie różnorodnych metod i technik na zajęciach z języka obcego w przedszkolu zwiększa efektywność procesu poznania i działania dziecka w wielu obszarach. Pamiętajmy również, że im więcej humoru na naszych lekcjach w różnych formach nauki języka, tym lepsze efekty.

Bibliografia:

Adamek I., Zbróg Z. (red.), *Dziecko – uczeń a wczesna edukacja*, Wyd. LIBRON and Authors, Kraków 2011.

Iluk J., *Jak uczyć małe dzieci języków obcych?*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Lingwistycznej, Częstochowa 2006.

Kłosińska T., *Droga do twórczości*, „Impuls”, Kraków 2000.

Parczewska T., Bilewicz-Kuźnia B., *Edukacja przedszkolna w Polsce i na świecie*, Wyd. UMCS, Lublin 2013.

Podolska B., *Muzyka w przedszkolu*, „Impuls”, Kraków 2008.

Selby C., *Jak pomóc dziecku nauczyć się angielskiego*, Agora SA, Warszawa 2011.

Siek-Piskozub T., Wach A., *Muzyka i słowa. Rola piosenki w procesie przyswajania języka obcego*, Wyd. Nauk. UAM, Poznań 2006.

Zylińska M., *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Wyd. Nauk. UMK, Toruń 2013.